

2021-03-26

Avdelningen för utbildning och arbetsmarknad
Björn Andersson
Lotta Dahlerus
Kristina Cunningham
Avdelningen för ekonomi och styrning
Måns Norberg
Avdelningen för juridik
Mia Hemmestad

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk

SKR:s sammanfattande synpunkter

Svenska språket är grund för nyanländas delaktighet i samhället och etablering på arbetsmarknaden. Svenska för invandrare (sfi) är en central insats för att ge nyanlända grundläggande kunskaper i svenska. SKR anser att flera av förslagen kan bidra till att eleverna får bättre långsiktiga förutsättningar vilket i sin tur innebär bättre möjligheter för verksamheterna att höja kvaliteten. Det finns dock en betydande risk för att vissa förslag bidrar till ökad administrativ börda på huvudmän och pedagoger samtidigt som det inte går att belägga att de bidrar till att lösa de problem som förslagen syftar till att åtgärda. SKR anser att regeringen bör göra en prioritering av utredningens förslag och ge företräde till de förslag som bidrar till en långsiktig och varaktig kvalitetshöjning av sfi-verksamheten.

- SKR tillstyrker utredningens förslag om en profilering inom lärarutbildningen mot svenska som andraspråk, sfi och vuxnas lärande. Det är avgörande för att på sikt säkra kompetensförsörjningen.
- SKR tillstyrker riktade insatser för verksamhetsutveckling för personal inom vuxenutbildning samt uppdrag till lärosäten om framtagande av fler relevanta högskolekurser för lärare inom vuxenutbildning och sfi.
- SKR tillstyrker ett införande av fastställda tidsramar och kurspoäng på sfi. Det bidrar till en bättre harmonisering med övriga vuxenutbildningen och den fastställda kurstiden skapar en tydligare målbild för elever på sfi.
- SKR avstyrker förslag om kommunalt språkansvar (KSA). Det är osäkert om ett så omfattande förslag leder till mervärde samt hur det skulle genomföras rent praktiskt. Antalet i målgruppen som förslaget avser att nå är svårt att bedöma vilket medför svårigheter att avgöra hur många som skulle fångas upp. Det är också oklart hur förslaget förhåller sig till de uppdrag som kommun och Arbetsförmedlingen redan har.
- SKR avstyrker utredningens förslag om en tidsgräns på fyra år med motiveringen att det inte bidrar till något som inte tidsatta kurser mer träffsäkert tillför. Det finns en risk för att denna gräns skulle bli normgivande

och medföra oönskade inlåsnings effekter. En tidsgräns på fyra år skulle dessutom innebära en inskränkning i det kommunala handlingsutrymmet .

- Tyvärr fastnar för många nyanlända allt för länge i SFI. Därför finns behov av fler insatser och incitament för att fler ska klara SFI snabbare.
- SKR tillstyrker utredningens förslag om att en bättre samordning av nyanländas utbildning och arbetsmarknadsinsatser behövs. Det kan genomföras genom att ge kommuner möjlighet att ha en operativt koordinerande roll för de insatser som ges inom etableringsprogrammet.
- SKR tillstyrker utredningens bedömning om att det behövs en individanpassad etableringstid, bland annat för att skapa bättre studieekonomiska förutsättningar och incitament för nyanlända.
- SKR anser att utredningens konsekvensanalys gällande vilka kostnader utredningens förslag skulle medföra för kommunerna är mycket bristfällig och inte lever upp till finansieringsprincipen.

SKRs ställningstaganden till utredningens förslag

Kap 5 Styrning och ansvarsfördelning

5.9 Förslag om att de förändringar som behöver göras beträffande styrning och ansvarsfördelning ska göras med utgångspunkt i dagens system och regelverk. Skolinspektionen och Skolverket ska få stärkta uppdrag på området.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker utredningens förslag om att en förstärkning av huvudmannens styrning och ledning, systematiskt kvalitetsarbete, och bättre uppföljning av utbildning på entreprenad ska åtgärdas inom dagens regelverk och inte genom resurskrävande reformer eller detaljreglering i skollagen.

Utredningen pekar överlag på de brister som bl.a. framkommit i granskningar från Skolinspektionen, där särskilt sfi och övrig vuxenutbildning på entreprenad är förenat med utmaningar när det gäller uppföljning, kontroll och systematiskt kvalitetsarbete. Utredningen beskriver också en bild där huvudmannens ansvar för kvaliteten i den utbildning som bedrivs på entreprenad inte är helt tydlig för kommunerna.

Det är bra och viktigt att kommuner på olika sätt kan stärkas i sin styrning och ledning av kommunal vuxenutbildning (komvux). SKR:s bedömning är dock att det kan åstadkommas genom bättre strukturella förutsättningar för att uppnå övergripande kvalitetsförbättringar och bättre kontroll av verksamheten. Exempelvis behövs bättre nationell statistik för att ge goda förutsättningar för uppföljning, fler utbildade lärare, bättre planeringsförutsättningar i statliga satsningar, vilket också utredningen tar upp och lägger flera förslag kring. Att vuxenutbildningen inte omfattades av det statliga lärarlönelyftet är ett talande exempel på att vuxenutbildningen under en längre tid har varit eftersatt i nationella utvecklings satsningar.

- SKR tillstyrker förslaget om att Skolverket tillsammans med Upphandlingsmyndigheten ska ta fram stödmaterial till kommunerna för offentlig upphandling av vuxenutbildningen.

Ett stödmaterial för upphandling inom vuxenutbildning är något som kommunerna har efterfrågat länge. Det är också positivt att Skolverket ska ta fram mer stödmaterial för systematiskt kvalitetsarbete med fokus på kommunal vuxenutbildning.

5.11.2 Förslag om förändringar i Statistiska centralbyråns nationella räkenskapssammandrag och förslag om förändringar i Skolverkets insamling och redovisning av statistik

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslaget om att SCB ska göra en översyn av de kostnadsuppgifter som årligen rapporteras.

SKR håller med utredningen om behovet av att förbättra och nyansera kostnadsstatistiken inom komvux och sfi. För att få säkrare uppgifter som möjliggör jämförelser behöver inrapportering förenklas och förtydligas. Det är också bra om uppgifterna för sfi och övriga komvux harmoniserar i högsta möjliga mån. Det är dock viktigt att kommuner är med i översynen för reda ut vad som är problematiskt i dagens metod för insamling och fånga upp hur de lokala behoven av kostnadsuppgifter ser ut.

Överlag delar SKR utredningens bild av att den generella statistiken om komvux behöver förbättras. SKR anser också att statistiken som Skolverket presenterar är alldeles för centrerad kring uppgifter på nationell nivå. Skolverket bör sträva efter att relevanta uppgifter ska finnas på kommunnivå för att stödja kommunerna i det systematiska kvalitetsarbetet. Uppgifter bör finnas lättillgängliga i Skolverkets databas. Den officiella statistiken behöver också publiceras betydligt snabbare för att kunna användas i den lokala uppföljningen. I utveckling av mått bör Skolverket löpande samarbeta med kommuner och SKR så att statistiken på ett bra sätt speglar verksamhet och fångar in lokala behov.

5.11.4 Förslag om att säkerställa personalstatistik för komvux och sfi i Skolverkets rapporter och prognoser om pedagogisk personal

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker utredningens förslag om att tillgången till utbildad personal för vuxenutbildningen behöver tydliggöras mer både på lokal och nationell nivå.

Det har under en lång tid utbildats alldeles för få nya lärare med behörighet för sfi och svenska som andraspråk. Det behövs en tydlig nationell målbild och riktvärde över hur många som behöver examineras och vidareutbildas årligen för att möta rekryteringsbehoven på sikt. Staten behöver ta ett kraftfullt initiativ och visa på i vilken omfattning efterfrågan möts.

5.11.6 Förslag om att Skolverket återigen ska börja följa upp avbrott i sfi i den årliga statistikredovisningen.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslag om att Skolverket ska följa upp orsaken till avbrott i sfi då förbundet delar utredningens bedömning om att det är viktigt att veta varför elever avbryter sfi.

Många kommuner lägger idag mycket tid på avbrott i den lokala uppföljningen som en del i det systematiska kvalitetsarbetet och för att identifiera s.k. negativa avbrott.. Idag saknas dock enhetliga definitioner och praxis kring hur avbrott ska registreras vilket gör det problematiskt att skala upp uppgifterna till nationell nivå. Om avbrotten regelbundet skall följas upp nationellt enligt utredningens förslag bör arbetet föregås av en bedömning av avbrottsregistreringens kvalitet och likvärdighet. Syftet med uppföljningen bör också preciseras. Det räcker inte med att mäta andel avbrott som något icke önskvärt, då vissa avbrott kan vara positiva för eleven, t.ex. att eleven erhållit ett arbete. En nationell uppföljning av avbrott behöver därför föregås av ett arbete med att precisera vilka avbrott som ska ses som positiva och vilka som kan ses som icke önskvärda ur ett integrationsperspektiv. För att hitta en samsyn kring hur uppföljningen av avbrott ska göras behöver Skolverket genomföra detta arbete i samarbete huvudmännen och verksamheterna.

5.11.7 Förslag om att Skolverket ska ta fram särskilda kurskoder för sfi-utbildning som bedrivs enligt den reglering av distansstudier som utredningen föreslår.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker utredningens förslag om att särskilda kurskoder införs för att kunna följa upp distansundervisning i den nationella statistiken.

För att kunna följa upp distansundervisning i sfi föreslår utredningen att särskilda kurskoder tas fram enligt den reglering av distansundervisning för sfi som utredningen föreslår. På så vis synliggörs distansundervisning i den nationella statistiken.

Kap 6 KSA – ett kommunalt språkansvar

6.3 Förslag om att ett kommunalt språkansvar KSA ska införas och regleras i skollagen där kraven skärps för varje kommun att aktivt verka för att nå dem i kommunen som har rätt till utbildningen och att motivera dem att delta i utbildningen.

6.3.1 Förslag om att en KSA-funktion ska inrättas i kommunen för att samordna arbetet med att erbjuda lämpliga insatser som syftar till att aktivt nå och motivera den enskilde att påbörja eller återuppta utbildningen i sfi om denne ännu inte nått kunskapsmålen i sfi kurs D.

6.3.2 Förslag om att det ska finnas en handlingsplan för KSA-arbetet som omfattar en beskrivning av uppsökande verksamhet, uppföljning av elever inom KSA-funktionens uppdrag och samverkan med andra aktörer.

Förbundets ställningstagande

- SKR avstyrker förslag om kommunalt språkansvar (KSA). Det är osäkert om ett så omfattande förslag leder till mervärde samt hur det skulle genomföras rent praktiskt. Det är också oklart hur förslaget förhåller sig till de uppdrag som kommun och Arbetsförmedlingen redan har.
- SKR avstyrker även förslaget om en handlingsplan för KSA-arbetet.

SKR anser att förslaget om KSA bygger på flera osäkra delar när det gäller behovsanalys och praktisk genomförbarhet. Kommunerna har redan idag ett uppsökande ansvar enligt 20 kap. 29 § skollagen, genom att de aktivt ska verka för att nå dem i kommunen som har rätt till sfi och för att motivera dem att delta i utbildningen. Utredningens resonemang utgår ifrån att kommunen gör för lite för att söka upp och motivera utrikes födda personer i behov av språkutbildning. Vad utredningen menar mer konkret ska göras, utöver vad som redan görs idag och hur det ska genomföras är svårt att utläsa av förslaget.

SKR anser att framtagandet av författningsförslagen i 20 kap. 29 § fjärde och femte stycket om skyldighet för kommunen att tillhandahålla lämpliga individuella insatser framstår som undermålig. Utredningen har inte i exempelvis författningskommentaren redogjort för vilka insatser som avses i fjärde stycket. Författningsförslagets utformning väcker vidare frågor om åtagandet att erbjuda insatser gäller gentemot alla som har rätt till sfi enligt 31 § fjärde stycket eller endast de som är inskrivna i utbildningen. Om bestämmelsen ska tolkas i enlighet med författningskommentaren, dvs. att insatser endast ska erbjudas till de som är *inskrivna i utbildning*, behöver författningstexten förtydligas i detta hänseende.

Vidare saknas det klagöranden för hur utredningen resonerat vid framtagandet av författningsförslaget i 20 kap. 29 § femte stycket. Föreskrifter om vilka skyldigheter som ska åvila kommunen inom ramen för ett eventuellt uppsökande arbete ska enligt SKR regleras i lag (jfr 8 kap. 2 § 3 regeringsformen). Det befintliga författningsförslaget avseende regeringens föreskriftsrätt riskerar att få stora

konsekvenser för omfattningen av kommunens åtagande enligt fjärde stycket. Om regeringen har för avsikt att bereda vidare författningsförslagen avseende KSA krävs en noggrann översyn och ändringar av regeringens föreskriftsrätt.

SKR:s bedömning är att andelen individer som idag inte tar del av sfi men har ett behov och önskemål om att delta i undervisningen är begränsad. Det är olyckligt att utredningen inte presenterar någon statistik eller uppskattning av andelen individer i detta avseende. Sfi är redan idag obligatoriskt för alla nyanlända i etableringsprogrammet samt i praktiken även för arbetslösa som uppstår försörjningsstöd och arbetslösa som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. För dessa individer har redan Arbetsförmedlingen eller kommunen ett uppföljningsansvar som innebär att personerna ska ha en planering med insatser där språkutbildning är en central insats om inte tillräcklig språknivå uppnåts. För övriga individer som inte är i behov av samhällets ekonomiska stöd är sfi en frivillig insats. Det kan till exempel röra sig om studenter eller individer som bosätter sig i Sverige inom ramen för reglerna om arbetskrafts- och anhöriginvandring. Hur många av de nyss nämnda individerna som väljer att studera sfi är oklart, vilket i sin tur innebär svårigheter att uppskatta vilket genomslag som utredningens förslag får i praktiken.

SKR:s bedömning är att utredningen inte beskriver hur det KSA och funktionen för uppföljning och samordning förhåller sig till dagens system när det gäller ansvar för nyanländas insatser där Arbetsförmedlingen har det lagstadgade samordningsansvaret och planeringen av nyanländas insatser där även sfi ingår. Inom ramen för samordningsansvaret har Arbetsförmedlingen även ett tydligt uppföljningsansvar.

Nyanländas flyttmönster

Förslaget avseende KSA medför dessutom stora praktiska och administrativa utmaningar som är kopplade till rörligheten hos den potentiella målgruppen. SKR:s analyser visar att cirka en tredjedel av alla nyanlända flyttar till en annan kommun inom de första tre åren. Målgruppen för den uppsökande verksamheten som föreslås inom ramen för KSA omfattar inte enbart personer som fått uppehållstillstånd p.g.a. skydd, utan alla vuxna som har rätt till sfi. Att en kommunal funktion ska ha översikt över hur dessa personer flyttar mellan kommuner samt bedöma i vilket skede riktade insatser ska genomföras innebär stora praktiska utmaningar. Det ställer också krav på funktioner i administrativa system som inte finns idag. I praktiken skulle sammanlänkade IT-system mellan kommuner behövas för att veta på vilken nivå och hur länge en individ studerat sfi i en annan kommun för att kunna avgöra om de ska ingå i KSA.

Samordning i mottagandet av nyanlända

SKR anser att utredningen har rätt i att språkprogressionen kan förbättras om samordningen och kombinationerna av insatser fungerar bättre. Idag har inte Arbetsförmedlingen tillräcklig kapacitet att fullfölja sitt uppdrag med att samordna

och vägleda nyanlända i planeringen av insatser. SKR har därför i en skrivelse¹ till regeringen påtalat behovet av att skyndsamt ge Arbetsförmedlingen uppdrag att ge kommuner ett erbjudande om att teckna avtal om att mot ersättning få utföra det koordinerande och vägledande arbetet mot nyanlända inom ramen för Arbetsförmedlingens samordnande uppdrag. I det vägledande och koordinerande arbetet ligger bl.a. att följa upp och motivera samt vägleda individer att fullfölja eller återuppta studierna i sfi efter t.ex. uppehåll på grund av föräldraledighet.

En sådan ordning skulle bidra till att lösa de brister gällande samordning och uppföljning kring individen som utredningen lyfter. Kommunerna har den lokala organisationen som krävs, ansvarar redan för flera av de insatser som ingår i mottagandet och etableringen samt har nära kontakter med lokalt näringsliv och civilsamhälle. Kommunerna har inte minst starka incitament för att nå goda resultat inom sfi i syfte att motverka social utsatthet samt ökade kostnader för arbetslöshet och försörjningsstöd. Sfi och vuxenutbildning är i hög grad avgörande insatser för ökad delaktighet i samhälls- och arbetslivet. För att nå goda resultat behöver hela det lokala utbudet av insatser nyttjas, såväl i kommunen som hos Arbetsförmedlingen och hos fristående aktörer.

6.4 Förslag om rätt att studera sfi i annan kommun om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda behov av delta i utbildning i den kommunen.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker utredningens förslag om att elever ska kunna läsa sfi i en annan kommun, under förutsättning att det är avgörande för elevens möjlighet att kombinera sfi med annan insats som är viktig för etableringen, exempelvis yrkesutbildningar eller arbete.

SKR anser dock att det i förslaget till bestämmelse om interkommunal ersättning i 20 kap. 33 b § skollagen ska anges att mottagande kommun ska få ersättning, i stället för att kommunen har rätt till ersättning. En sådan formulering överensstämmer bättre med bestämmelsen om interkommunal ersättning vid studier på kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå i en annan kommun (20 kap. 15 § skollagen).

¹ "Brister i samordningsansvaret för nyanländas etablering behöver åtgärdas genom kommunal koordineringsfunktion" dnr 20/01577,
<https://skr.se/download/18.af9d1cb1761665fa6b7f8a9/1606930715168/Skrivelse%20SKR%20Kommunal%20koordineringsfunktion%20i%20etableringen%20201203.pdf>

6.5 Förslag om att rätten till sfi gäller fyra år. Föreligger särskilda skäl med hänsyn till personliga förhållanden ska huvudmannen besluta om att förlänga utbildningen upp till ett år i taget.

Förbundets ställningstagande

- SKR avstyrker utredningens förslag om en tidsgräns på fyra år med motiveringen att det inte bidrar till något som inte tidsatta kurser mer träffsäkert tillför.

Utredningens kopplar samman förslaget om en tidsbegränsning av sfi med kommunalt språkansvar (KSA) där KSA också skulle upphöra efter fyra år. SKR avstyrker förslaget om KSA och svarar här på förslaget om tidsbegränsning av sfi enskilt.

SKR håller med utredningens resonemang om att tydligare tidsatta mål är betydelsefulla inom sfi. Sådana mål kan göra att såväl eleverna som verksamheterna får större kraft i att använda tiden på sfi optimalt. Att det idag är möjligt att läsa sfi i princip hur länge som helst så länge eleven gör viss progression kan uppfattas som en svag målbild. Det kan också skapa svårigheter för kommunen att avsluta elever eftersom det är svårt att påvisa när progression inte sker. SKR är därför positiv till utredningens förslag om verksamhetspoäng och fastställd kurstid på sfi. Det kan skapa tydligare målbilder för eleverna samt tydliggöra om elever inte gör tillräcklig progression utifrån de mer fastställda tidsramarna på kurserna. Se förbundets ställningstagande under kapitel 8.

En tidsgräns på fyra år är ett trubbigt verktyg eftersom elevsammansättningen på sfi är väldigt varierande. Vissa elever klarar sfi på ett år medan andra med kort eller ingen skolbakgrund behöver studera under en betydligt längre tid. Cirka 20 procent av eleverna på sfi läser fortfarande på sfi efter fyra år. Majoriteten klarar sfi före fyra år. Det finns en risk för att denna gräns skulle bli normgivande och medföra oönskade inlåsnings effekter. Men det finns elever som efter fyra års studier inte har uppnått en tillräcklig språknivå för att kunna etablera sig. Vissa av dessa elever behöver andra insatser än sfi. En del kommer dock fortsatt att behöva en kvalificerad språkutbildning eftersom det inte finns någon annan lämpligare insats. Att begränsa elever till att endast få tillgång till studier inom ramen för sfi under fyra år skulle innebära en inskränkning i kommunernas handlingsutrymme som inte är rimlig i förhållande till eventuella positiva effekter för elev och huvudman. Utredningen föreslår att kommunen kan förlänga tiden på sfi med ett år i taget utifrån elevens behov. Det är rimligt mot bakgrund av elevernas olika förutsättningar men om sfi behöver kunna förlängas utöver fyra år förefaller tidsgränsen ha en oklar funktion, inte minst mot bakgrund av att eleverna genom verksamhetspoäng och fastställd kurstid kommer att få en tydlig bild av utbildningens omfattning.

Kap 7 Vägledning och studieplanering

7.4 Förslag om att alla nyanlända elever som tas emot i sfi ska få sina kunskaper bedömda. Detta ska ske genom en obligatorisk kartläggning med fokus på litteracitet (förmåga att läsa och skriva).

Förbundets ställningstagande

- SKR avstyrker utredningens förslag om obligatorisk kartläggning med fokus på litteracitet (läs och skrivförmåga), då det förefaller oklart om de kartläggningar som görs idag är otillräckliga, och om en fördjupad kartläggning för alla elever är rimlig att genomföra resursmässigt.

SKR håller med utredningen om att kartläggning och bedömning av elevers behov är viktig men vill framhålla att olika kartläggningar för att bedöma lämplig kurs och studieväg sker redan idag när elever skrivs in på sfi. Kartläggningens omfattning varierar beroende på eleven. Det finns dock begränsningar gällande vad en inledande kartläggning kan påvisa. Ibland framkommer elevens behov först efter en tids studier. SKR anser därmed att det, innan ett lagförslag om obligatorisk kartläggning beslutas, behöver utredas huruvida de kartläggningar som görs idag är otillräckliga samt vad som är ändamålsenligt ur ett kvalitets- och resursperspektiv. Det finns en risk att en detaljreglering om hur kartläggningen ska göras får en motsatt effekt genom att kräva omfattande personalresurser.

SKR vill även uppmärksamma att författningsförslaget i 20 kap. 33 a § är utformat på ett sådant sätt att kartläggningen endast avser nyanlända i rättslig mening. Enligt 3 kap. 12 a § skollagen anses en elev inte längre vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet. De aktuella regleringarna får till följd att elever som redan gått på exempelvis grundskola eller gymnasieskola under fyra års tid och därefter påbörjar sfi inte omfattas av kartläggningsskyldigheten. I den eventuella fortsatta beredningen av lagförslaget behöver det vidare analyseras vilka konsekvenser hänvisningen till nyanlända får och om det finns skäl att omformulera bestämmelsen.

7.4 Förslag om att den individuella studieplanen ska innehålla en individuell progressionsplanering, IPP för elever i sfi.

Förbundets ställningstagande

- SKR avstyrker förslaget om en utökning av den individuella studieplanen.

De delar som utredningen menar ska läggas till i studieplanen förefaller kunna inrymmas i den mall för studieplan som redan finns hos Skolverket. Om studieplanerna inte nyttjas till fullo idag blir det troligtvis inte bättre om ytterligare uppgifter och administration läggs till.

7.4 Förslag om att när en sfi-elev påbörjar utbildning hos ny huvudman ska den individuella studieplanen överlämnas till den mottagande skolenheten.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslaget om att den individuella studieplanen överlämnas till ny huvudman vid byte av densamma.

Informationen är viktigt för att underlätta nivåplacering och fortsatta insatser i den mottagande kommunen.

7.4 Förslag om Skolverkets uppdrag att genomföra fortbildningsinsatser för att förbättra kvaliteten inom studie- och yrkesvägledningen bör förlängas och utökas för att möta de stora behov som finns i kommunal vuxenutbildning

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslaget om att Skolverkets fortbildningsinsatser inom studie- och yrkesvägledningen bör förlängas och utökas i syfte att förbättra kvaliteten på området.

Studie- och yrkesvägledningen är en viktig funktion. Om obligatorisk litteracitetskartläggning införs enligt utredningens förslag är fortbildningsinsatser om metoden för hur kartläggningen bäst genomförs inom ramen för studie- och yrkesvägledningen nödvändig för att uppnå önskade resultat.

Kap 8 Fastställd kurstid och verksamhetspoäng i sfi

8.1 Förslag om att fastställd kurstid för respektive kurs och studieväg ska införas i sfi. Kurstiderna anges i form av verksamhetspoäng enligt samma system som för övriga komvux.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker utredningens förslag om fastställda kurstider som utgår från nu gällande rätt till 15 timmar undervisning per vecka.

Ett införande av fastställda kurstider med verksamhetspoäng skulle medföra att sfi harmoniserar med den kommunala vuxenutbildning i övrigt och kan förenkla kombinationer av sfi och andra utbildningar inom komvux. En fastställd kurstid ger även bättre förutsättningar för resultatuppföljning. SKR håller med utredningen om att det idag är en utmaning att följa upp sfi eftersom det inte finns några fastställda tider för hur länge kurserna på sfi ska pågå. Även om det i praktiken tas fram olika riktvärden per kurs lokalt finns det anledning att detta fastställs nationellt bl.a. för att kunna få fram enhetlig statistik. Fastställda kurstider och verksamhetspoäng bidrar även till ökad tydlighet för eleven vad gäller målsättningen med kurserna, vilket på sikt kan bidra till en bättre genomströmning. En risk med tidsättning av kurser är dock att det skapar en fyrkantighet som inte tar hänsyn till elevers olika förutsättningar för

att klara studierna. Det är därför viktigt att huvudmannen kan fatta beslut om att förlänga kurs tiden om det ger eleven en möjlighet att klara kursen inom rimlig tid.

Utredningens beräkningar på kurs tid för respektive kurs och studieväg utgår bland annat från statistiken över genomsnittliga närvarotimmar under de senaste tio åren. Även om metoden är logisk för att bedöma tiden och verksamhetspoäng per kurs är det svårt att bedöma hur tidsramarna kommer falla ut praktiken. SKR anser därför att Skolverket bör få ett uppdrag att följa upp ett eventuellt införande tillsammans med huvudmännen för att vid behov justera den fastställda tiden, så det fångar in såväl elevers som verksamhetens behov och förutsättningar på ett bra sätt.

Kap 9. Digitala studieformer

9.7 Utredningens förslag om att distansundervisning endast får användas i sfi om det finns personliga skäl och huvudmannen anser att eleven har förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen.

Förbundets ställningstagande

- SKR avstyrker förslaget om att distansundervisning endast får användas i sfi om det finns speciella skäl då det är tveksamt om förslaget om lagändring får en betydande effekt i praktiken.

SKR delar utredningens resonemang om att närundervisning eller fjärrundervisning där undervisning sker i realtid är den bästa undervisningsformen för de allra flesta elever på sfi. SKR:s bild är att undervisningen i övervägande majoritet bedrivs som när- eller fjärrundervisning i realtid i dagsläget vilket också utredningen pekar på.

9.7 Utredningens förslag om att krav på regelbunden direktkontakt med lärare ska omfatta även komvux på grundläggande och gymnasial nivå.

Förbundets ställningstagande

- SKR avstyrker en detaljreglering av frekvensen på direktkontakt mellan lärare och elev vid distansstudier. Utredningen föreslår att ”regelbundet” ska tolkas som minst en gång per vecka.

SKR håller med om att möjlighet till kontakt med, och stöd från lärare vid distansstudier är en viktig kvalitetsaspekt. Hur ofta kontakt behövs kan dock variera beroende på elevens behov och förutsättningar samt kursernas innehåll och upplägg. En författningsreglerad tidsgräns riskerar att begränsa möjligheterna att organisera undervisningen på ett ändamålsenligt sätt.

9.7 Utredningens förslag om att Skolinspektionen föreslås att få i särskilt uppdrag att göra en kvalitetsgranskning av distansutbildning i sfi.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslaget om att Skolinspektionen ska få i särskilt uppdrag att kvalitetsgranska sfi på distans.

Eftersom sfi i form av distansutbildning aldrig har granskats tidigare kan det självklart tillföra viktig kunskap att belysa detta område. Om man bortser från pandemin, är SKRs bild i likhet med utredningen att undervisningen främst ges som när- eller fjärrundervisning. En granskning bör föregås av en översyn av vilket stöd som finns att tillgå för huvudmän och lärare för att undervisa i sfi på distans i dagsläget.

Kap 10. Mer jämställda villkor genom vuxenutbildning

10.7.1 Utredningens förslag om att Länsstyrelserna ges i uppdrag att följa upp verksamheter och projekt på regional och kommunal nivå som riktar sig till kortutbildade kvinnor och män med syfte att identifiera verksamheter som håller en sådan kvalitet att de är värda att sprida kunskapen om insatserna och om möjligt göra dem permanenta.

Förbundets ställningstagande

- SKR avstyrker förslaget om att ge Länsstyrelsen i uppdrag att kartlägga och identifiera verksamheter som riktar sig specifikt till kortutbildade kvinnor och män i syfte att sprida kunskapen om insatserna för att kunna göra dem till permanenta reguljära verksamheter.

SKR delar dock utredningens bild av att det finns många äldre som har svårt att klara sfi och annan vuxenutbildning och som har behov av att fortsätta med andra meningsfulla aktiviteter för att komma in i samhället. Utredningens förslag och bedömning om sammanhållen utbildning på 23 timmar inom komvux och en möjlighet till individanpassad etableringstid ger möjlighet att hitta lämpliga aktiviteter under längre tid inom ramarna för de uppdrag kommunerna har.

SKR ifrågasätter att Länsstyrelsen har kompetens att bedöma vilka verksamheter som borde prioriteras för implementering i reguljär verksamhet. SKR:s bedömning är att det är svårt att identifiera enskilda insatser som skulle permanentas med tanke på det rika utbud av aktiviteter som kommuner och civilsamhälle anordnar idag. De aktiviteter som ges utanför eller i kombination med komvux, exempelvis av kommunala arbetsmarknadsenheter, föreningsliv med flera behöver ta hänsyn till rådande lokala behov. En förutsättning för att sådana aktiviteter ska kunna ges i högre grad än idag är att långsiktiga resurser finns som räcker utöver de två år som schablonersättningen till kommunen idag ska täcka. Kommunens

planeringsförutsättningar och långsiktig resurstilldelning till kommunerna är avgörande för att verksamheten ska kunna utvecklas och permanentas.

10.7.1 Utredningens bedömning om behov av att utreda hur etableringstiden skulle kunna individualiseras för att bättre anpassas efter individers olika behov inte minst kortutbildade kvinnor. Även studieekonomiska förutsättningar i anslutning till etableringstiden bör ses över.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker utredningens bedömning om att det finns ett behov av att kunna individualisera det idag tvååriga etableringsprogrammet. En majoritet av de nyanlända klarar inte att etablera sig under de första två åren.

Den begränsade möjligheten att kunna förlänga etableringsprogrammet efter individers förutsättningar riskerar att få negativa effekter för individernas långsiktiga etablering. Det medför dessutom att många riskerar att behöva vända sig till kommunens socialtjänst för sin försörjning efter avslutad etablering, trots att syftet med etableringsprogrammet och reformen var att motverka just detta. Att sakna annan försörjning och vara hänvisad till ekonomiskt bistånd innebär utöver en ekonomiskt och socialt utsatt situation för den enskilde också ökade kostnader för samhället vad gäller administration både inom kommunens ekonomiska bistånd och hos Arbetsförmedlingen. Att individualisera etableringstiden utifrån den nyanländas behov är således av största vikt eftersom förutsättningarna skiljer sig mycket mellan olika individer. Etableringsinsatserna måste därför kunna fortsätta efter 24 månader om det påtagligt ökar individens möjlighet till etablering på arbetsmarknaden.

Den förhållandevis korta tiden i etableringsprogrammet riskerar också att få effekten att både individer och arbetsförmedlare prioriterar kortsiktiga lösningar trots att många nyanlända behöver en mer långsiktig kombination av insatser, till exempel att efter grundläggande nivå gå vidare till en yrkesutbildning inom komvux. Valet av kortsiktiga lösningar och insatser grundas i huvudsak på att individen vill undvika att bli beroende av ekonomiskt bistånd eller att ta omfattande studielån för studier på grundläggande nivå. En möjlighet till förlängning av etableringsprogrammet och etableringsersättningen innebär att personer med sämre förutsättningar får en bättre chans till en mer långsiktig plan av insatser och minskad risk för långvarigt behov av bidrag. Det kan i slutänden också bidra till bättre matchning mellan nyanländas första jobb och de branscher där det saknas utbildad arbetskraft.

SKR vill samtidigt förtydliga att en individanpassad etableringstid inte innebär att en sådan förlängning ska avse individer som står nära arbetsmarknaden eller har goda förutsättningar för vidare studier med studielån. De nyanlända som har goda förutsättningar för arbete och högre studier kan klara etableringen på betydligt kortare tid än två år. Målet ska även fortsättningsvis vara att etableringsstöden ska användas så effektivt som möjligt men med möjlighet till individuell anpassning. Motsvarande

system finns i Norge och Danmark som kan förlänga programmet upp till fyra respektive fem år

10.7.1 Utredningens förslag om att Arbetsförmedlingen, Skolverket och Sveriges kommuner och regioner ska ansvara för att följa upp de insatser som utrikes födda tar del av.

Förbundets ställningstagande

- SKR avstyrker förslaget då det inte ingår i förbundets uppdrag att ansvara för uppföljning av insatser då ansvaret för den nationella statistiken ligger hos statistikförande myndigheter.

SKR för gärna dialog med myndigheterna om hur den nationella uppföljningen och statistiken kan bli mer ändamålsenlig. I dagsläget är de tillgängliga uppgifterna begränsade. SKR gör årligen beställningar av statistik från SCB till databasen *kolada.se* för att kommunerna ska få relevanta indikatorer i syfte att följa upp integrationen lokalt och använda uppgifterna i kvalitetsarbetet. I skrivande stund pågår även ett arbete med att ta fram bättre nyckeltal för komvux som ska adderas till databasen. SKR ser dock gärna att ansvariga myndigheter som behandlar statistik om utbildning och etablering tar fler initiativ för att tillsammans med SKR och kommuner utveckla statistik som bättre belyser relevanta kvalitetsaspekter.

- SKR tillstyrker att de nyanländas upplevelser av hur integrationen fungerar bör följas upp mer systematiskt.

Skolverkets tidigare rapporter *Attityder till skolan*, och *Attityder till vuxenutbildningen* skulle kunna användas som ett bra exempel på uppföljning om hur nyanlända anser att integrationen fungerar för att få en nationell bild. Likaså skulle en uppföljning av nyanländas åsikter om insatser för att främja etablering i arbets- och samhällsliv behöva ske efter avslutat etableringsprogram. Samtliga individer som avslutar etableringen borde genom en enkät få svara på hur de uppfattat programmet och mottagandet i samhället. Regeringen borde ge uppdraget till Arbetsförmedlingen eller annan lämplig myndighet att tillsammans med kommunerna utveckla en sådan uppföljning, som kan skäras både på nationell och lokal nivå.

Kap 11 Kompetens

Utredningen lämnar flera förslag som både påverkar tillgången på lärare i sfi på kort sikt men även tillgången på lärarutbildare och annat stöd från högskolan. Även inom högskolan är tillgången på vuxenutbildningskompetens och sfi för låg vilket gör att en tydligare analys behövs av vilka förändringar som bör prioriteras och vilka möjligheter utredningens förslag har att omsättas i verksamhet i närtid. SKR har i andra sammanhang också påtalat att en särskilt svag punkt är forskningsanknytning av utbildning i de fall då lärosätena inte har byggt upp för utbildningen relevanta forskningsområden eller saknar ämnesföreträdare för den/de disciplinära inriktningar

som är nödvändiga för att kunna ge den föreslagna utbildningen. UKÄ:s utvärderingar av lärarutbildning har också uppmärksammat detta. Även de insatser som föreslås från Skolverkets sida kräver medarbetare med vuxenutbildningskompetens såväl inom myndigheten som på de lärosäten som ska medverka i arbetet. Flera av förslagen förväntas därmed slåss om samma knappa resurs. SKR deltar gärna i den analys och prioritering som behöver göras, tillsammans med ett urval av berörda huvudmän och de lärosäten som kan vara aktuella. Förslagen måste även genomföras i samklang med andra aktuella reformer för högskolans styrning som till exempel uppsättande av examensmål och lärarutbildningarna.

SKR ser dessutom att behovet av utökat stöd inom komvux har accelererat. Målgruppen för vuxenutbildningen har både vuxit och förändrats med fler nyanlända och personer i behov av stöd. Allt fler elever med bland annat neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, psykisk ohälsa och tidigare skolmisslyckanden ställer krav på stora anpassningar för att målgruppen ska kunna fullfölja utbildningen. SKR bedömer att behovet av stöd inte är något som kommer att minska framöver. För att möjliggöra det behov av utbildning som målgrupperna har behövs en nationell satsning för att kommunerna i högre grad ska kunna tillhandahålla bland annat ett specialpedagogiskt stöd inom hela vuxenutbildningen.

11.4.2. Utredningens förslag om att Skolverket ska ge lämpliga lärosäten i uppdrag att utforma och erbjuda högskolepoänggivande kurser för ökad kvalitet i undervisning av elever med svenska som andraspråk inom komvux.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslaget om att Skolverket ska ge ett uppdrag till lärosäten så att fler högskolegivande kurser för huvudmän, rektorer och sfi-lärare utvecklas.

Det är bra att utredningen sätter fokus både på behörighetsgivande kurser och hur utbudet behöver utvecklas, till exempel med kurser i systematiskt kvalitetsarbete samt språk- och yrkeskunskapsutvecklande arbete för att ge bättre kunskaper kring hur sfi och yrkesutbildning kan integreras. SKR är positiva till utredningens resonemang att kurser behöver vara lättillgängliga för huvudmän och lärare. Dels genom att statsbidraget som betalas till kommuner är enkelt att söka, dels att det är tillräckligt generöst för att skapa goda incitament för deltagande, både genom att det erbjuds i former som passar lärarna bra och att det går att kombinera med fortsatt undervisning.. Det är avgörande att dessa frågor och andra faktorer som påverkar sökandegraden hanteras klokt för att på sikt kunna öka det relativt låga antal och den successivt sjunkande nivå av sfi-lärare som idag deltar i behörighetsgivande kurser i svenska som andraspråk.

11.4.3 Utredningens förslag om att lämpligt lärosäte får i uppdrag att utforma ett material för en mer likvärdig och kvalificerad undervisning baserad i en bedömning av elevers progression.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker att enhetligt stödmaterial för undervisning och bedömning tas fram men vill betona vikten av att ett sådant material måste ha stark förankring i verksamhet och möta lärarnas behov.

Det finns alltid en risk att en uppsjö av material leder till mer administration och blir oanvändbart. Om ett lärosäte ska få ett uppdrag att ta fram materialet bör det göras i samarbete med verksamheterna som ska använda materialet.

11.4.4. Utredningens förslag om att Skolverket ska utforma ett nationellt skolutvecklingsprogram med ett innehåll som syftar till ökad kvalitet i undervisning av elever med svenska som andraspråk inom komvux.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslaget om vikten av att det finns ett relevant och lättillgängligt material för kompetensutveckling riktat mot komvux hos Skolverket.

Det är ett problem att det saknas en tydlig ingång på Skolverkets hemsida och det är högst rimligt att även komvux får ett skolutvecklingsprogram motsvarande andra skolformers.

Regeringen har aviserat en regionalisering av skolmyndigheterna som ska ansvara för visst utvecklingsarbetet och viss kompetensutveckling. Om det är denna regionala nivå som avses i förslaget återkommer SKR med synpunkter när förslaget om regionalisering av skolmyndigheterna presenteras. SKR förordar att Skolverket får i uppdrag att återkomma med förslag för hur insatserna bäst kan organiseras och utföras.

11.4.4. Utredningens förslag om att Skolverket ska genomföra särskilda riktade insatser med fokus på undervisning av elever med svenska som andraspråk inom komvux, särskilt sfi och sfi i kombination med annan utbildning inom komvux. Insatserna ska samordnas på regional nivå och funktionen regionala samordnare ska införas under insatsperioden och därutöver ett år.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslaget om riktade insatser inom områdena systematisk verksamhetsutveckling, undervisning i sfi och kombinationer med yrkesutbildning samt bedömning och kartläggning. SKR anser dock att Skolverket bör återkomma med förslag på hur insatserna kan organiseras på bästa sätt.

SKR delar utredningens beskrivning om att det finns flera regionala strukturer – som dock är olika formella, och upparbetade i olika grad – mellan lärosäten, Skolverket och region. Utredningen menar samtidigt att de ”regioner” som åsyftas är de redan upparbetade regionala konstellationer som har ett kontinuerligt samarbete kring kommunal vuxenutbildning. Det som syftas på verkar vara samverkan inom regional yrkesutbildning för vuxna (yrkesvux). Denna samverkan handlar om planering och genomförande av yrkesinriktad vuxenutbildning inom komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning (särsvux) på gymnasial nivå. Att insatserna ska gå via denna regionala samverkan som idag består av 48 väldigt olika yrkesvuxkluster behöver analyseras mer. SKR förordar att Skolverket får i uppdrag att återkomma med förslag för hur insatserna bäst kan organiseras och utföras.

11.6.3 Utredningens förslag om att regeringen ska ge lämpliga aktörer i uppdrag att tillsammans utforma en plan för hur högre behörighetskrav ska införas för att undervisa i sfi och svenska som andraspråk på grundläggande nivå i komvux.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslaget om att en plan tas fram för att på sikt höja nivån från dagens 30 p svenska som andraspråk, sva, till en högre nivå för behörighet att undervisa i sfi.

En termins studier i svenska som andraspråk är relativt lite med tanke på det komplexa uppdrag som sfi-lärare ställs inför. SKR instämmer i att det på sikt kan gynna kvaliteten i undervisning om nivån höjs.

SKR ser dock precis som utredningen att det är orealistiskt att snabbt genomföra detta då en stor del av lärarkåren idag inte har 30 poäng sva i sin lärarutbildning. Om en höjning ska ske av behörighetskraven framöver måste vissa andra delar först genomföras, bland andra:

- En attraktiv profilerad sfi-lärarutbildning, där nya lärare examineras med ”rätt” nivå från början.
- Generösa villkor för vidareutbildning av befintliga lärare.
- En funktionell och pragmatisk validering av befintliga lärares kompetens då många idag yrkesverksamma sfi-lärare har lång och gedigen erfarenhet.

SKR anser att det i framtagandet av planen också behöver göras en öppen bedömning av vilken väg som är realistiskt och ändamålsenlig. Möjligen ska högre krav bara ställas på de nya lärare som examineras för att undvika en situation där lärare och huvudmän hamnar i kläm p.g.a. en ändring av regelverket. Det kan få som konsekvens att lärare som i dagsläget är behöriga men som med ett nytt regelverk riskerar att bli obehöriga lämnar yrket i ett läge då lärarbristen inom sfi redan är hög.

11.6.4. Utredningens förslag om att lämpliga lärosäten ska tilldelas medel för utformande av profilering av kurser i svenska som andraspråk mot vuxnas lärande av och på svenska som andraspråk inom komvux.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker utredningens förslag om en profilering inom lärarutbildningen mot svenska som andraspråk, sfi och vuxnas lärande.

Att det i dag saknas en profilering och tydlig väg för sfi-lärare är mycket märkligt och behovet har påtalats under en längre tid utan att initiativ tagits. Avsaknaden av en tydlig profilering skapar svårigheter att locka lärare och underminerar statusen för yrket. SKR anser att en profilering är avgörande för att på sikt öka den generella kompetensen hos sfi-lärare och lärare i svenska som andraspråk. För att det ska bli verklighet behöver regeringen prioritera denna fråga med tydliga uppdrag till lärosätena. SKR anser att ambitionsnivån med den profilerade utbildningen bör vara hög och inte lämnas till enskilda lärosäten att bestämma vilket utredningen resonerar kring.

I arbetet med att ta fram en profilerad utbildning är det viktigt att huvudmännen för vuxenutbildningen involveras för att fånga in verksamheternas och lärarnas behov. Hur relevant utbildningens innehåll blir, och hur den marknadsförs blir en avgörande faktor för hur attraktiv den blir. På sikt är en profilerad utbildning mot sfi en avgörande pusselbit för att säkra kompetensförsörjningen.

11.8.2 Utredningens förslag om att Vetenskapsrådet ska tilldelas medel för utlysning av en nationell forskarskola med fokus rörande vuxnas lärande av och på svenska som andraspråk inom komvux

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslaget att vetenskapsrådet ska tilldelas medel för att inrätta en nationell forskarskola.

Tidigare forskarskolor har gett värdefullt bidrag till kunskap på mindre beforskade undervisningsområden. Rätt utformat kan samverkan mellan verksamhet och lärosäten stärkas.

- SKR tillstyrker förslaget om studier på 80 procent där doktoranden är anställd hos en skolhuvudman, som ersätts för den tid som används till studierna.

SKR anser att forskningsfrågorna ska vara praktiktäna, ta till vara beprövad erfarenhet samt tas fram i samverkan mellan berörda för att resultatet ska kunna tas till vara i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete. SKR anser att ett kommande professionsprogramms kvalificeringsgrunder ska utgå från befintliga akademiska examina, där detta förslag därmed passar väl in.

Kap 12 Konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser för kommuner

I utredningen presenteras nya åtaganden för kommunerna. Utredningen konstaterar att den kommunala finansieringsprincipen gäller – att nya uppgifter inte åläggs kommuner utan att de får ekonomisk kompensation för detta. Utredningen går sedan tvärs emot sagda princip genom att finansieringen för dessa nya åtaganden föreslås tas genom sänkning av såväl riktade som generella statsbidrag till kommunsektorn. Att använda medel som riksdagen prioriterat för andra kommunala åtaganden rimmar illa med finansieringsprincipen. Utredningen föreslår också att ökade kostnader för statliga myndigheter finansieras genom sänkta statsbidrag till kommunsektorn. SKR kan därför inte annat än som helhet avvisa de finansieringsförslag som berör kommunsektorn.

Förslaget om kommunalt språkansvar (KSA) är ett nytt åtagande för kommunerna. Utredningens kostnadsberäkning bygger på en kraftig underskattning av personalbehov och administrativa kostnader för detta åtagande. Uppdraget omfattar att bygga upp en ny funktion för uppföljning, förstärkt uppsökande verksamhet, samordning av individuella studieplaner och införandet av ett nytt administrativt system. Kommunen ska dessutom ta fram en handlingsplan med rutiner för uppföljning och utvärdering. Utredningen räknar med att personalbehovet i genomsnitt uppgår till 0,4 heltidstjänster per kommun (86 mkr), som mest till en heltidstjänst i de kommuner med störst behov. Utredningen presenterar inget underlag för hur stort behovet av de uppsökande verksamheten är, men det är lätt att konstatera att det i vissa kommuner rör sig om hundratals individer som skulle omfattas av den uppsökande verksamheten. SKR vill också understryka att finansieringen av den offentliga välfärden kommer att sättas under allt större press framöver. Att i detta läge införa nya administrativa uppgifter som påverkar kommunernas produktivitet måste vara synnerligen väl motiverade, och såväl utredningar som regeringen, när direktiven formuleras, måste ta denna avvägning på allra största allvar. SKR vill att införandet av KSA också skall bedömas i ljuset av detta.

- Som nämns ovan, avvisar SKR förslaget till finansiering. Förslaget (så som SKR tolkar det) innebär att statsbidraget för förbättrad arbetsmiljö i socioekonomiskt utsatta skolor sänks. SKR ställer sig också frågande till om utredningen föreslår kompensationen i form ett nytt riktat statsbidrag, då detta också är otydligt beskrivet. SKR ställer sig avvisande till ytterligare riktade statsbidrag inom utbildningsområdet.

SKR anser att förslaget om att införa rättighet att studera sfi i annan kommun kommer att medföra ökade administrativa kostnader för kommunerna. Även införandet av en individuell progressionsplanering, baserat på nya föreskrifter från Skolverket, förefaller öka den administrativa bördan för den kommunala vuxenutbildningen.

Utredningens förslag om att införa obligatorisk kartläggning är ett nytt åtagande som omfattas av finansieringsprincipen. Kostnaden uppskattas till 19 mkr. Utredningens bedömning om att 20 procent av deltagarna i sfi inte omfattas av etableringsprogrammet är en kraftig underskattning. Andelen är av betydelse då utredningen resonerar så att de tolkkostnader som kartläggningen kan medföra redan är finansierade för deltagare i etableringsprogrammet, genom den så kallade schablonersättningen för flyktingmottagande. I och med att andelen underskattas, underskattas också kostnaderna för kartläggningen. Utredningen föreslår att kostnaderna finansieras genom sänkta generella anslag till kommunerna.

- SKR avvisar därmed finansieringsförslaget. SKR vill också se en översyn av den så kallade schablonersättningen för flyktingmottagande. Den kan inte vara så otydligt formulerad i sitt ändamål att en utredning kan införa nya åtaganden för kommunerna och hävda att finansiering för detta redan finns.

Förslaget kommer också att innebära större kostnader för Skolverket. Utredningen väljer att överföra medel från det statliga bidraget till kommuner för platser inom regionalt yrkesvux, med motiveringen att bidraget inte utnyttjas fullt ut. SKR har tidigare framfört synpunkter på bidraget för utbildning inom regionalt yrkesvux (skrivelse ”*Se över nuvarande regelverk för statsbidrag inom vuxenutbildning*”, dnr 18/00695) där viktiga orsaker bakom att bidraget inte utnyttjas till fullo lyfts fram. SKR anser att det är ytterst olämpligt att, i rådande arbetsmarknadssituation, minska detta bidrag. Regeringen bör också överväga att i utredningsdirektiv vara tydligare med att de finansieringslösningar som väljs inte kan vara godtyckligt valda. Förslag om indragna bidrag till kommunsektorn måste kunna motiveras med minskade kostnader. SKR avvisar utredningens förslag om finansiering av kostnadsökningarna för Skolverket.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knappe
Ordförande

Sverigedemokraterna lämnar reservation enligt bilaga.

Styrelsen
2021-03-26

Reservation från Sverigedemokraterna

Samverkande krafter – för stärkt kvalitet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (SOU 2020:66)

Sverigedemokraterna reserverar sig mot styrelsens beslut med hänvisning till eget yrkande enligt följande:

”Sverigedemokraterna anser att det är viktigt, liksom man gör i utredningen, med en bortre tidsgräns på 4 år gällande SFI.

Vi yrkar därför på att under punkt 5 så svarar SKR enligt intentionerna ovan.”